

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 15 februari 1932 kl. 2 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 24 och 31 §§ förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker.

I en den 8 januari 1932 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 31, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande, vid propositionen fogade

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 24 och 31 §§ förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker¹.

Härigenom förordnas, att 24 och 31 §§ förordningen den 1 juni 1923 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

24 §.

För malt, som i skattepliktigt bryggeri användes vid tillverkning av maltdryck, skall erläggas skatt med nittiofem öre för varje kilogram, dock att för varje bryggeri skatten för de första under tillverkningsåret avverkade etthundratusen kilogrammen malt utgår med åttiofem öre för kilogram och för de nästa etthundratusen kilogrammen med nittio öre för kilogram.

I intet — — — dygn.

Skatteplikt
och skatte-
satser.

31 §.

Vid skattepliktigt bryggeri må efter varje kvartals utgång restitution av skatt, efter åttiotvå öre för kilogram räknat, åtnjutas för det under nästföregående kvartal omedelbart till svagdricka eller maldricka an-

Restitution av
skatt för malt,
använt till
svagdricka
eller malt-
dricka.

¹ Senaste lydelse se 1928: 116.

vända malt, dock icke till högre belopp än att den återstående skatten uppgår till minst det i 24 § andra stycket stadgade medeltal.

Där med — — — klassen tagits.

Till kontrollstyrelsen — — — återbetalnings verkställande.

Denna förordning träder i kraft å dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes, dock att 31 § i dess äldre lydelse fortfarande skall äga tillämpning beträffande restitution av skatt, som utgått efter de före denna förordnings ikraftträdande gällande bestämmelserna.

Till bevillningsutskottets behandling hava jämväl överlämnats följande i anledning av ifrågavarande proposition inom riksdagen väckta motioner, nämligen:

de likalydande motionerna nr 89 i första kammaren av herr *Akerberg* och nr 235 i andra kammaren av herrar *Nilsson* i Örebro och *Anderson* i Råstock, i vilka hemställts »om den ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 31, att § 24 i det förslag till förordning, som bilagts propositionen, får följande ändrade lydelse:

24 §.

För malt, som i skattepliktigt bryggeri användes vid tillverkning av maltdryck, skall erläggas skatt med 1 krona 15 öre för varje kilogram, dock att för varje bryggeri skatten för de första under tillverkningsåret avverkade 100,000 kilogrammen malt utgår med 75 öre för kilogram och för de nästa 100,000 kilogrammen med 90 öre för kilogram.

I intet — — — dygn.»

motionen nr 247 i första kammaren av herr *Bergman*, däri hemställts, »att riksdagen måtte besluta att godkänna Kungl. Maj:ts förslag till förordning om ändrad lydelse av 24 och 31 §§ i förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker (senaste lydelse se 1928: 116), med den ändring, att 24 § erhåller följande lydelse:

24 §.

För malt, som i skattepliktigt bryggeri användes vid tillverkning av maltdryck, skall erläggas skatt med två kronor för varje kilogram, dock att för varje bryggeri skatten för de första under tillverkningsåret avverkade ett hundratusen kilogrammen malt utgår med en krona och nittio öre för kilogram och för de nästa ett hundratusen kilogrammen med en krona och nittiofem öre för kilogram.

I intet — — — dygn;

samt att 31 § erhåller den ändrade lydelse, som härav föranledes.»

Till behandling i samband med förevarande proposition har utskottet jämväl upptagit den till utskottet hänvisade motionen nr 361 i andra kammaren av herr *Lindgren*, däri hemställts, »att riksdagen ville besluta, att maltdrycker klass I och II (pilsner) påläggas en accis av 15 öre per liter försåld vara och att inkomstbeloppet härav må användas till premier för mjölkproduktionen enligt de riktlinjer, som föreslagits i en annan av mig denna dag inlämnad motion eller på sätt, som av riksdagen efter utskottets förslag kan komma att beslutas».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionärernas yrkanden, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna.

Maltdrycksbeskattningen är i vårt land anordnad i form av en råämnesskatt, i det att skatt uttages å det vid tillverkningen använda maltet. Gällande bestämmelser i ämnet återfinnas i förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker. Enligt 24 § i förordningen utgår maltskatten med 65 öre för varje kilogram av de första under tillverkningsåret avverkade 100,000 kilogrammen malt, 70 öre för kilogram av de nästa 100,000 kilogrammen och 75 öre för kilogram för överskjutande kvantiteter. Jämlikt 31 § åtnjutes restitution av skatt för malt, som i skattepliktigt bryggeri använts för tillverkning av svagdricka eller maldricka, efter 62 öre för kilogram.

De nu gällande skattesatserna för maltdrycker hava fastställts vid 1923 års riksdag. Dessförinnan utgick maltskatten med betydligt lägre belopp, nämligen med 17 öre för varje kilogram av de första 100,000 kilogrammen under ett tillverkningsår avverkat malt, 20 öre för de nästa 100,000 kilogrammen samt 23 öre för kvantiteter därutöver.

Vad angår skatteskalans konstruktion med lägre skatt för de första myckenheterna malt, har denna redan i förarbetena till införandet av maltdrycksbeskattning motiverats med att, då de större bryggerierna kunde vinna större utbyte av använda råämnen än de mindre samt en råämnesskatt å malt därigenom försatte de förra i en mera gynnad ställning i förhållande till de senare, det syntes vara nödvändigt att anordna beskattningen så, att skatten komme att utgå progressivt.

I det år 1923 framlagda förslaget till ny maltdrycksförordning föreslog Kungl. Maj:t en höjning av skattesatserna för maltdrycker till respektive 67 öre, 71 öre och 75 öre för kilogram. Föredragande departementschefen uttalade bland annat, att anledning icke funnes att bibehålla degressionen vid samma proportion till skattebeloppen som för det dåvarande, varigenom skattelindringen för de mindre bryggerierna skulle bliva alltför stor, utan syntes utgångspunkten i stället böra vara, att skillnaden mellan skattesatserna alltjämt skulle utgöra ungefär samma öretal. Då det emellertid vore uppenbart, att under tiden efter det

Utskottet.

Bestämmelserna angående malt-skatt och deras tillkomst.

skillnaden mellan skattesatserna fastställdes till 3 öre, produktionskostnaderna för bryggerierna ökats och därigenom även skillnaden blivit större mellan utgifterna för produktion i större och i mindre bryggerier, syntes det skäligt, att någon ökning vidtoges i skillnaden mellan de olika skattesatserna. Å andra sidan vore av vikt att icke göra degressionen så stark, att man därigenom uppmuntrade till övergång till tillverkning i smärre bryggerier. En skillnad i skattesatserna av 4 öre vore därför den lämpligaste.

I en i första kammaren väckt motion föreslogs en omläggning av skatteskalan så, att de mindre bryggerierna komme i åtnjutande av en större lindring i beskattningen än som propositionen innebure, i vilket syfte en skattesats av allenast 50 öre skulle införas för de första 50,000 kilogrammen, men i övrigt de i propositionen föreslagna skattesatserna bibehållas.

Bevillningsutskottet uttalade i fråga om skillnaden mellan olika skattesatser bland annat, att en så kraftig nedsättning för de först avverkade maltmängderna, som förordades i motionen, skulle komma att i allt för hög grad inverka på konkurrensförhållandena mellan olika bryggerier. Däremot fann utskottet, att det syfte, som låge till grund för motionen, lämpligare kunde, åtminstone delvis, vinnas på det sätt, att skillnaden mellan de olika skattesatserna något ökades. Såsom i departementschefens anförande yttrats, borde man emellertid vid en dylik ökning framgå med stor försiktighet. Utskottet stannade därför vid en höjning av berörda skillnad med 1 öre, d. v. s. från 4 öre till 5 öre. Skattesatserna föreslogos till respektive 65 öre, 70 öre och 75 öre för kilogram, vilka av riksdagen även godkändes.

*Statsverks-
propositionen.*

Vid anmälan av den i årets statsverksproposition framlagda finansplanen erinrade chefen för finansdepartementet, hurusom enligt riksräkenskapsverkets förslag till beräkning av statsinkomsterna för budgetåret 1932/1933 intäkterna från rusdrycksmedelstidlarna skulle enligt nu gällande skattebestämmelser kunna beräknas till inalles 103.20 miljoner kronor, därav i brännvinstillverkningsskatt 16.20 miljoner kronor, från partihandelsbolaget 10 miljoner kronor, från detaljhandelsbolagen 22 miljoner kronor, i omsättnings- och utskänkningskatt 38 miljoner kronor samt i maltskatt 17 miljoner kronor. På ifrågavarande titlar syntes emellertid enligt departementschefens mening för nästkommande budgetår kunna för budgetens finansiering uttagas ytterligare ett belopp av 22 miljoner kronor. Med hänsyn härtill hade kontrollstyrelsen den 28 december 1931 anmodats att inkomma med utredning, huru detta merbelopp lämpligen skulle kunna uttagas och fördelas å de olika rusdrycksmedelstidlarna eller vissa av dem, ävensom med förslag till de författningsändringar och bestämmelser i övrigt, som till vinnande av detta syfte erfordrades. Med skrivelse den 3 januari 1932 avgav kontrollsty-

relsen utredning och förslag i ämnet. I enlighet med kontrollstyrelsens förslag räknades i statsverkspropositionen med en höjning av maltskattens avkastning för budgetåret 1932/1933 med 5 miljoner kronor, under det att återstående 17 miljoner kronor av den erforderliga inkomstökningen för rusdrycksmedelstitlarna skulle fördelas med 15 miljoner kronor å höjd omsättningsskatt för spritdrycker och 2 miljoner kronor å ökade vinstmedel från aktiebolaget Vin- och spritcentralen. Maltskatten, vilken av riksräkenskapsverket under förutsättning av oförändrade skattesatser beräknats lämna en avkastning av 17 miljoner kronor, upptogs sålunda i riksstatsförslaget till 22 miljoner kronor.

I förenämnda proposition nr 31 har, i överensstämmelse med förslag av kontrollstyrelsen, för ernående av ifrågavarande ökning av maltskattens avkastning föreslagits en höjning av envar av skattesatserna å malt- och spritstillverkningen med 20 öre, varigenom maltskatten skulle höjas för de första under tillverkningsåret avverkade 100,000 kilogrammen malt från 65 till 85 öre för kilogram, för de nästa 100,000 kilogrammen från 70 till 90 öre för kilogram samt för överstigande kvantiteter från 75 till 95 öre för kilogram.

*Propositionen
nr 31.*

I sitt yttrande till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet har chefen för finansdepartementet anfört bland annat följande.

*Departements-
chefen.*

Från olika håll hade ifrågasatts en förändrad anordning av degressionsskalan, varigenom densamma skulle ytterligare utbyggas. Spörsmålet härom såväl som frågan om en omläggning av beskattningssystemet i syfte att övergå till en beskattning av den färdiga produkten syntes emellertid böra göras till föremål för en särskild utredning. I avvaktan på att en sådan utredning komme till stånd, hade departementschefen icke ansett anledning föreligga, att frångå kontrollstyrelsens förslag i fråga om skattehöjningens anordnande.

Enligt vad departementschefen framhållit hade den föreslagna höjningen av maltskatten av kontrollstyrelsen beräknats medföra en ökning i skattebelastningen per halvbutelj ($\frac{1}{3}$ liter), skattepliktig maltdryck med omkring 1 öre, varigenom den å sagda enhet belöpande genomsnittliga maltskatten skulle komma att stiga från nuvarande 3.6 öre till 4.6 öre. Vid hänvändelse till representanter för svenska bryggareföreningens styrelse — till bekräftelse av ett från samma håll till kontrollstyrelsen gjort uttalande — hade departementschefen förvissat sig om att, för den allra största delen av bryggeriindustrien, en skatteförhöjning av här föreslagen storlek tills vidare icke, och i varje fall ej under innevarande tillverkningsår, komme att föranleda höjning av priset å de skattepliktiga bryggeriernas tillverkningar.

Kontrollstyrelsen hade framhållit, att, därest skatteökningen skulle erhålla inverkan på hela den under budgetåret 1932/1933 inflytande maltskatten, ökningen, med hänsyn till sättet för uppbörden, borde träda i

tillämpning senast från och med den 1 april 1932. Med biträdande av denna ståndpunkt funne sig departementschefen — i anslutning till sin hemställan i avseende å den föreslagna höjningen av omsättningsskatten å spritdrycker — böra föreslå, att frågan om tidpunkten för ikraftträdandet överlämnades till Kungl. Maj:ts bestämmande.

Slutligen har departementschefen förklarat sig, lika med kontrollstyrelsen, icke i detta sammanhang finna ändring påkallad i gällande tullsatser för maldrycker.

Den föreslagna ökningen av maltskatten föranleder, enligt vad i propositionen erinrats, ändring av 24 och 31 §§ i maldryckstillverkningsförordningen, varom författningsförslag framlagts i propositionen. I överensstämmelse med ett uttalande av kontrollstyrelsen har i förslaget intagits förbehåll om att 31 § i dess äldre lydelse fortfarande skall äga tillämpning beträffande restitution av skatt, som utgått efter nu gällande bestämmelser.

Motionerna.

Det i de likalydande motionerna nr 89 i första kammaren och nr 235 i andra kammaren framställda förslaget avser, att skattesatserna för malt skulle bestämmas till respektive 75 öre, 90 öre och 1 krona 15 öre. Såsom motivering härtill har i huvudsak framhållits, att de större bryggerierna på grund av lägre produktionskostnader ägde bättre förutsättningar att bära en ökad skattebördan än de mindre bryggerierna, för vilka den föreslagna skattehöjningen komme att bliva betungande. Ett avvägande av skatteskalen så, att stordriften inom bryggeriindustrien finge vidkännas en hårdare skattebelastning än de mindre bryggeriföretagen, framstode därför såsom rättvist.

I motionen nr 247 i första kammaren har föreslagits höjning av skattesatserna till respektive 1 krona 90 öre, 1 krona 95 öre och 2 kronor. Såsom motiv härför har motionären anført, att han icke funnit den av Kungl. Maj:t föreslagna maldrycksbeskattningen motsvara vare sig folkhälsans eller det statsfinansiella intressets krav.

Den i motionen nr 361 i andra kammaren föreslagna accisen av 15 öre för liter försåld maldryck avser att vinna medel till befrämjande av mjölkproduktionen.

Kontrollstyrelsen.

Över de likalydande motionerna nr 89 i första kammaren och nr 235 i andra kammaren har utskottet i grundlagsenlig ordning inhämtat utlåtande av kontrollstyrelsen. Styrelsens utlåtande har i avtryck såsom bilaga fogats vid detta betänkande.

Utskottets yttrande.

Med hänsyn till rådande statsfinansiella läge har utskottet i likhet med departementschefen ansett en höjning av maltskatten böra vidtagas. I motionen nr 247 i första kammaren har herr Bergman förordat en avsevärd förhöjning av skatten, och han synes därvid främst hava

åsyftat att genom skärpt beskattning av mera alkoholhaltiga maltdrycker gynna konsumtionen av de alkoholfria och alkoholsvaga dryckerna. Utskottet har icke funnit anledning att i förevarande sammanhang ingå på de konsekvenser ur nykterhetssynpunkt, som ett bifall till motionen skulle medföra, då frågan om rusdryckslagstiftningen för närvarande är föremål för utredning och det torde kunna antagas, att spörsmålet rörande maltdryckernas beskattning och försäljning i samband därmed göres till föremål för undersökning. Redan på grund därav och då det icke heller torde vara möjligt att utan närmare utredning överblicka de statsfinansiella verkningarna av en så kraftig skatteskärpning som den av motionären föreslagna, har utskottet icke biträtt herr Bergmans förslag.

I olikhet mot vad som föreslagits i propositionen, har i de likalydande motionerna nr 89 i första kammaren och nr 235 i andra kammaren förordats en sådan ändring av degressionsskalan, att en förhållandevis större del av den ökade skatt, som är avsedd att uttagas genom skärpt maltdrycksbeskattning, skulle komma att utgå från de större bryggerierna, medan de mindre bryggerierna erhöle en motsvarande lättnad. Av den ovan lämnade redogörelsen för maltskattebestämmelsernas tillkomst framgår, att anordnandet av en degressionsskala för maltbeskattningen har sin grund i att de mindre bryggerierna av främst tekniska skäl icke ansetts kunna i regel tillgodogöra sig maltet i samma grad som de större bryggerierna. Med degressionsskalan har sålunda allenast åsyftats, att olägenheterna för de mindre bryggerierna av nu nämnda förhållande icke skulle komma att skärpas till följd av maltskattens införande. Däremot bör det, såsom kontrollstyrelsen i sitt till utskottet avgivna utlåtande framhållit, betraktas som en maltskatten ovidkommande uppgift att, på sätt i motionerna synes hava avsetts, genom skatteskalans konstruktion tjäna som medel för åstadkommande av en beskattning av de större bryggeriföretagens vinster, anordnad efter skatteförmågan. Ett tillmötesgående av de i motionerna gjorda yrkandena skulle vidare innebära ett föregripande av den i propositionen förebådade utredningen rörande omläggning av beskattningssystemet för maltdrycker, vid vilken utredning även skulle övervägas en övergång till produktbeskattning. Av nu anförda skäl har utskottet icke kunnat förorda bifall till de i sistnämnda båda motioner framställda yrkandena utan ansett skattesatserna böra bestämmas i överensstämmelse med vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Med sin nu angivna ståndpunkt i frågan om skattehöjningens storlek har utskottet icke kunnat biträda vad i motionen nr 361 i andra kammaren föreslagits.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 31 samt med avslag å ej mindre de likalydande motionerna I: 89 av herr Åker-

berg och II: 235 av herrar Nilsson i Örebro och Anderson i Råstock än även motionerna I: 247 av herr Bergman och II: 361 av herr Lindgren, antaga ovan införda, vid propositionen fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 24 och 31 §§ förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker.

Stockholm den 15 februari 1932.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: herrar Nilsson i Kristianstad, Bårg, Boman, Bergman, Björnsson, Åström, Jönsson i Slätåker, Jönsson i Boa, Nylander i Stockholm,* Olsson i Ramsta, Björklund, Olsson i Golvvasta,* Lithander, Olsson i Gävle, Nilsson i Hörby, Wahlmark, Forssberg, Andersson i Boda,* Ericson i Boxholm* och Andersson i Katrineholm.*

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

Reservation

av herr *Bergman*, som anfört:

Den svenska maltdrycksbeskattningen är vida lindrigare än den som numera praktiseras i ett flertal andra europeiska, särskilt nord- och mellaneuropeiska länder, och ingalunda endast de av krigets bördor betungade länderna. Det ligger närmast att jämföra förhållandena i våra skandinaviska grannländer Norge och Danmark, där levnadssätt och levnadsstandard hos befolkningens flertal föga torde skilja sig från den svenska befolkningens. Skulle någon nämnvärd skillnad kunna sägas föreligga, torde den väl närmast bestå däri, att medelinkomsten är något mindre i dessa länder än hos oss, vilket snarast talar för möjligheten att här bära en något starkare skattebelastning än den som förekommer i grannländerna. I stället är emellertid skatten här vida lindrigare än hos våra skandinaviska grannar. I Sverige belastas en halvbutelj ($\frac{1}{3}$ liter) pilsner för närvarande med en skatt av omkring 3.6 öre. I Norge drager en motsvarande kvantitet »almindeligt öl», som den vanligaste maltdrycken där kallas, en skatt av 8.3 öre, medan i Danmark öl av den därstädes

s. k. »skatteklasse I» — ungefär motsvarande vår svenska »klass II» — är belastat med 7.5 öres skatt för en kvantitet motsvarande $\frac{1}{3}$ liter. Därest nu föreliggande regeringsproposition bifalles, skulle den svenska skattesatsen höjas med cirka 1 öre för $\frac{1}{3}$ liter och således utgöra 4.6 öre. Höjningen skulle dessutom icke beröra konsumenterna, enär bryggerierna utfäst sig att tills vidare ensamma bära den höjda skatten. Hela denna uppläggning av frågan visar, att man icke haft någon tanke på att genom skattehöjningen söka uppmuntra en partiell övergång till alkoholsvagare maltdrycker och till alkoholfria drycker, vilket man kunde ha väntat av den nu sittande regeringen. Om regeringen försummat detta tillfälle att med det statsfinansiella syftet förena även ett folkhygieniskt, är det nykterhetsrörelsens plikt att betona det sistnämndas primära betydelse. Så mycket mer kan den även i nuvarande situation göra detta, då andra länders exempel visa, att det statsfinansiella syftet icke behöver bli lidande på de högre skattesatserna på samma gång som ölkonsumtionens stegring därigenom i någon mån hejdas till förmån för folkhälsan. De norska och danska skattesatserna äro på intet sätt överdrivna — de kunna icke jämföras med t. ex. de i England så oerhört stegrade skatterna på även ölet. Det är icke heller något utopiskt som föreslås i den av mig väckta motionen om en skattesats som med ytterligare några få ören skulle belasta de skattepliktiga maltdryckerna för att dels tillföra statskassan det behöfliga tillskottet, dels på samma gång bidra till uppmuntran av det skattefria, extraktrika men alkoholsvaga maltdrickat, det numera i smaken förbättrade svagdrickat och framför allt mjölken, som i dessa för lantmannanäringarna så bekymmersamma tider är i behov av all den avsättning denna så mycket mer än ölet närande, billiga och hälsosamma dryck förtjänar. Den ganska lindriga skattehöjning, som av mig föreslås, är lika litet som den i regeringspropositionen föreslagna höjningen avsedd att vara annat än ett temporärt provisorium. Den kan på intet vis föregripa en kommande utredning i ett större sammanhang; tvärtom vore ett sådant socialt experiment av obestridlig nytta för denna utredning. Jag föreslår därför,

att riksdagen måtte, med bifall till den av mig väckta motionen I:247, antaga följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 24 och 31 §§ förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker¹.

Härigenom förordnas, att 24 och 31 §§ förordningen den 1 juni 1923 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

¹ Senaste lydelse se 1928:116.

24 §.

Skatteplikt
och
skattesatser.

För malt, som i skattepliktigt bryggeri användes vid tillverkning av maltdryck, skall erläggas skatt med två kronor för varje kilogram, dock att för varje bryggeri skatten för de första under tillverkningsåret avverkade ett hundratusen kilogrammen malt utgår med en krona nittio öre för kilogram och för de nästa etthundratusen kilogrammen med en krona nittiofem öre för kilogram.

I intet — — — dygn.

31 §.

Restitution av
skatt för malt,
använt till
svagdricka
eller malt-
dricka.

Vid skattepliktigt bryggeri må efter varje kvartals utgång restitution av skatt, efter en krona åttiosju öre för kilogram räknat, åtnjutas för det under nästföregående kvartal omedelbart till svagdricka eller maltdricka använda malt, dock icke till högre belopp än att den återstående skatten uppgår till minst det i 24 § andra stycket stadgade medeltal.

Där med — — — klassen tagits.

Till kontrollstyrelsen — — — återbetalnings verkställande.

Denna förordning träder i kraft å dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes; dock skall 31 § i dess äldre lydelse fortfarande äga tillämpning beträffande restitution av skatt, som utgått efter de före denna förordnings ikraftträdande gällande bestämmelserna.

Till riksdagens bevillningsutskott.

Genom remiss den 5 februari 1932 har Kungl. Maj:t anbefallt kungl. kontrollstyrelsen att avgiva och senast den 10 i samma månad till riksdagens bevillningsutskott överlämna av utskottet begärt utlåtande övertvenne i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 31 till 1932 års riksdag med förslag till förordning om ändrad lydelse av 24 och 31 §§ i förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker inom riksdagen väckta likalydande motioner nr 89 i första kammaren och nr 235 i andra kammaren.

Med anledning härav får kontrollstyrelsen anföra följande.

Enligt 24 § i gällande förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker utgör skatten å malt, som användes i skattepliktigt bryggeri, 65 öre för kilogram för de första 100,000 kilogrammen, 70 öre för kilogram för de nästa 100,000 kilogrammen samt 75 öre för kilogram för kvantiteter utöver 200,000 kilogram. I propositionen nr 31 till årets riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit en höjning av maltskatten med 20 öre för kilogram, så att skattesatserna skulle komma att utgöra respektive 85 öre, 90 öre och 95 öre för kilogram. I ovannämnda motioner hemställles, att skattesatserna i stället måtte bestämmas till respektive 75 öre, 90 öre och 1 krona 15 öre. Såsom motivering härtill har i huvudsak framhållits, att de större bryggerierna på grund av lägre produktionskostnader ägde bättre förutsättningar att bära en ökad skattebörda än de mindre bryggerierna, för vilka den föreslagna skattehöjningen komme att bli va betungande. Ett avvägande av skatteskalen så, att stordriften inom bryggeriindustrien finge vidkännas en hårdare skattebelastning än de mindre bryggeriföretagen, framstode därför såsom rättvist.

Ehuru den svenska maltdrycksbeskattningen är att betrakta som ren konsumtionsskatt, som är avsedd att drabba allmänheten, har den av kontrolltekniska skäl givits formen av en råämnesskatt, i det att skatten uttages å det i de skattepliktiga bryggerierna använda maltet. Vid anlittandet av en sådan beskattningsform har den grundsatsen tillämpats, att de bryggerier, som på grund av sämre teknisk utrustning och mindre gynnsamma tillverkningsförhållanden i övrigt icke äro i stånd att för maltdrycksframställningen tillgodogöra sig det använda, beskattade maltet i samma grad som de tekniskt mera fulländade bryggeriföretagen, böra erhålla en häremot svarande skattelindring och därigenom av staten hållas skadeslösa för den av maltskatten föranledda produktionskostnadsökningen, som åsamkas dem i jämförelse med de bättre utrustade bryggerierna. Det har också framhållits, att den progressiva maltskatten icke är någon progressiv indirekt skatt, utan innebär ett hänsynstagande till det större eller mindre utbytet för enskilda producenter av det använda beskattade maltet. Skattelindringens berättigade syfte bör således allenast vara att tillse, att staten icke genom själva påläggandet av maltskatten åstadkommer en rubbning i de dessförinnan rådande konkurrensförhållandena inom den befintliga bryggeriindustrien. Principiellt sett måste det därför betraktas som en maltskatten ovidkommande

uppgift att, såsom i motionen torde åsyftas, genom användandet av en på visst sätt konstruerad skatteskala tjäna som medel för åstadkommande av en beskattning av de större bryggeriföretagens vinster eller dylikt; sistnämnda förhållande bör för bryggeriindustrien liksom för varje annan näring regleras genom den allmänna beskattningsslagstiftningen.

En undersökning på detta område giver vid handen, att statsmakterna med beaktande av ovannämnda utgångspunkt ansett sig böra framgå med stor försiktighet, då det gällt medgivande av skattelindring för vissa bryggerier genom fastställandet av större eller mindre skillnad mellan skattesatserna för maltskatten. Följande sammanfattande redogörelse för skatteskalans uppkomst och utveckling torde tjäna till belysning härav.

Redan i ett år 1894 inom kungl. finansdepartementet upprättat förslag angående införande av maltskatt framhölls, att, då de större bryggerierna kunde vinna större utbyte av använda råämnen än de mindre samt en råämnesskatt å malt därigenom försatte de förra i en mera gynnad ställning i förhållande till de senare, det syntes vara nödvändigt att anordna beskattningen så, att skatten komme att utgå progressivt. I 1902 års maltskattekommittés förslag, vilket ligger till grund för den nuvarande maltdrycksbeskattningen, föreslogs en skillnad av 4 öre mellan högsta och lägsta skattesatsen, i det att skatten skulle utgöra 14 öre för de första 50,000 kilogrammen, 16 öre för nästa 50,000 kilogram och 18 öre för överskjutande kvantiteter. Skattelindringen utgjorde sålunda ungefär 20 procent, vilket alltså var det skydd, som på grund av maltskattens påläggande skäligen ansågs böra tillkomma de mindre bryggerierna i förhållande till de större. Att märka är härvid, att bryggeriindustrien vid denna tid ingalunda intog den gynnsamma ställning i ekonomiskt avseende, som numera är för handen, vilket särskilt gällde de mindre bryggerierna. Dessa voro i allmänhet bristfälligt utrustade i tekniskt avseende och ägde långt mindre än nu de resurser att effektivt utnyttja maltet och i övrigt genom en rationell drift hålla produktionskostnaderna nere, som utmärka de större bryggerierna. Den föreslagna skattelindringen för de mindre bryggerierna var därför säkerligen då i hög grad av behovet påkallad, för att icke införandet av maltskatten skulle medföra rubbning i den mindre industriens konkurrensförhållande till den större. Den av kommittén föreslagna skattelindringen med ungefär 20 procent bibehölls i den av Kungl. Maj:t avlåtna propositionen till 1903 års riksdag om införande av maltskatt, varemot skattesatserna höjdes med 2 öre till 16 öre, 18 öre och 20 öre för kilogram, vilka skattesatser av bevillningsutskottet godkändes. Att riksdagens beslut i frågan kom att innefatta en skatteskala med icke mindre än 6 skattesatser, lägst 2 öre och högst 12 öre, föranleddes av framkomna yrkanden, att skatteskalen skulle erhålla en sådan konstruktion, att de skattepliktiga bryggerierna, vilka enligt förslaget icke tillerkändes skattefrihet för av dem tillverkat svagdricka, erhöilo en skattelindring, som i möjligaste mån skulle likställa tillverkningen av svagdricka i skattepliktiga och i skattefria bryggerier. När sedermera förslag framlades vid 1909 års riksdag om reglerande av sistnämnda förhållande genom medgivande av rätt till skatterestitution för malt, som i skattepliktigt bryggeri användes vid tillverkning av svagdricka, innebar riksdagens beslut en återgång till den år 1903 föreslagna skattelindringen med ungefär 20 procent för de mindre bryggerierna, i det att skattesatserna bestämdes till 17 öre för de första

100,000 kilogrammen, 20 öre för nästa 100,000 kilogram samt 23 öre för överskjutande kvantiteter.

Dessa skattesatser tillämpades oförändrade till år 1923, då skatten höjdes och degressionsskalan underkastades ändring. År 1917 hade förslag framlagts till riksdagen, som gick ut på en tredubbling av den högsta skattesatsen till 69 öre och bibehållande av samma skillnad mellan skattesatserna som tidigare, så att de två lägre av dessa skulle utgöra 63 öre och 66 öre. Som skäl för att förslaget frångick den tidigare vidhållna principen om en skattelindring för de mindre bryggerierna av omkring 20 procent, anförde departementschefen, att produktionskostnaderna vid bryggerier av olika storlek icke syntes komma att röna inflytande av en skattehöjning i annan mån, än att höjningen åstadkomme en minskad förbrukning och därmed minskad produktion. Denna minskade produktion kunde emellertid antagas tämligen likformigt äga rum vid alla bryggerier och därmed skulle också den ur den minskade produktionen härflytande kostnadsökningen likformigt göra sig gällande inom hela industrien. En förändring av bestående skattelindring vid de smärre bryggerierna syntes på denna grund icke vara påkallad. Propositionen avslogs av riksdagen med hänsyn till vissa i samband med kristiden stående förhållanden. I det år 1923 framlagda förslaget till ny maltdrycksförordning föreslog Kungl. Maj:t en höjning av skattesatserna för maltskatten till respektive 67 öre, 71 öre och 75 öre för kilogram. Under åberopande av ovannämnda yttrande i 1917 års proposition uttalade föredragande departementschefen, att anledning icke funnes att bibehålla degressionen vid samma proportion till skattebeloppen som för det dåvarande, varigenom skattelindringen för de mindre bryggerierna skulle bli va alltför stor, utan syntes utgångspunkten i stället böra vara, att skillnaden mellan skattesatserna alltjämt skulle utgöra ungefär samma öretal. Då det emellertid vore uppenbart, att under tiden efter det skillnaden mellan skattesatserna fastställdes till 3 öre, produktionskostnaderna för bryggerierna ökats och därigenom även skillnaden blivit större mellan utgifterna för produktion i större och i mindre bryggerier, syntes det skäligt, att någon ökning vidtoges i skillnaden mellan de olika skattesatserna. Å andra sidan vore av vikt att icke göra degressionen så stark, att man därigenom uppmuntrade till övergång till tillverkning i smärre bryggerier. En skillnad i skattesatserna av 4 öre vore därför den lämpligaste. I en i första kammaren väckt motion föreslogs en omläggning av skatteskalen så, att de mindre bryggerierna komme i åtnjutande av en större lindring i beskattningen än som propositionen innebure, i vilket syfte en skattesats av allenast 50 öre skulle införas för de första 50,000 kilogrammen, men i övrigt de i propositionen föreslagna skattesatserna bibehållas. Vidare vände sig Svenska bryggareföreningen i en till bevillningsutskottet ställd skrivelse bland annat även mot den föreslagna skatteskalen under anförande, att enligt denna skala skillnaden mellan skattesatserna vore för liten, vilket komme att åstadkomma rubbning i bryggeriernas inbördes konkurrensförhållande; skillnaden mellan skattesatserna borde bibehållas åtminstone vid samma proportion till dessa satser som för närvarande.

Bevillningsutskottet uttalade i fråga om skillnaden mellan olika skattesatser bland annat, att en så kraftig nedsättning för de först avverkade maltmängderna, som förordades i motionen, skulle komma att i allt för hög grad inverka på konkurrensförhållandena mellan olika bryggerier.

Däremot fann utskottet, att det syfte, som låge till grund för motionen, lämpligare kunde, åtminstone delvis, vinnas på det sätt, att skillnaden mellan de olika skattesatserna något ökades. Såsom i departementschefens anförande yttrats, borde man emellertid vid en dylik ökning framgå med stor försiktighet. Utskottet stannade därför vid en höjning av berörda skillnad med 1 öre, d. v. s. från 4 öre till 5 öre. Skattesatserna föreslogos till respektive 65 öre, 70 öre och 75 öre för kilogram, vilka av riksdagen även godkändes.

I anslutning till de principer, som salunda av statsmakterna vunnit tillämpning i fråga om depressionsskalan för maltskatten, uttalade kontrollstyrelsen i sin skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 januari 1932 angående bland annat uttagande av ytterligare 5 miljoner kronor i förhöjd maltskatt, att det vid en höjning av maltskatten med 20 öre för kilogram icke kunde anses föreligga tillräckliga skäl att frångå den nuvarande skillnaden av 5 öre mellan de olika skattesatserna. Ett motiv för denna ståndpunkt var, att, då en jämkning uppåt av allenast 2 öre i berörda skillnad ansågs tillräcklig vid den år 1923 vidtagna tredubblingen av maltskatten, det näppeligen nu kunde befinnas befogat att för den ifrågakomna betydligt mindre skatteförhöjningen vidtaga en ändring i den gällande depressionen. Härtill kommer emellertid den enligt styrelsens mening avgörande omständigheten, att bryggeriindustrien i sin helhet numera, som ovan nämnts, intager en annan och i ekonomiskt avseende i hög grad gynnsam ställning, som medfört, att även de mindre bryggerierna allmänt blivit i stånd att bringa sin tekniska utrustning och sina produktionsförhållanden i övrigt upp på en hög nivå, varigenom en utjämning skett i fråga om större och mindre bryggeriers förmåga att utnyttja det använda maltet. Till bryggeriindustriens goda ekonomiska läge har otvivelaktigt mycket bidragit det år 1917 i maldryckstillverkningsförordningen införda villkoret om koncession av Kungl. Maj:t för inrättande av nytt skattepliktigt bryggeri. Då dylika koncessioner icke lämnats annat än i enstaka undantagsfall, har den befintliga bryggeriindustrien praktiskt taget icke utsatts för konkurrens från nya företag. För bortelimerande av de ogynnsamma förhållanden, som uppstå för bryggerierna vid konkurrens inom samma försäljningsområde, hava vidare åtskilliga bryggeriföretag förenat sig under gemensam ekonomisk ledning, varvid även ett stort antal mindre bryggerier kommit att tillhöra större koncerner. En kraftig kartellbildning framträder dessutom inom bryggeriindustrien, vars företag med några få undantag äro anslutna till en gemensam organisation med uppgift bland annat att upprätthålla överenskomna försäljningspriser å maldrycker. En synnerligen god räntabilitet är också en allmän företeelse inom denna industri, vartill andra industrier näppeligen kunna uppvisa ett motstycke, och härifrån utgöra de mindre företagen i stort sett knappast något undantag. Styrelsen tillåter sig beträffande bryggeriindustriens räntabilitetsförhållanden hänvisa till den år 1929 av socialiseringsnämnden utgivna undersökningen »Svenska aktiebolags balansräkningar åren 1911—1925». Såväl av den jämförande utredningen (sid. 58—120) som av den monografi, som behandlar bryggeriindustrien (sid. 347—362), erhålla angivna förhållanden sin närmare belysning. Styrelsen anser sig böra återgiva det sammanfattande uttalande, varmed nämndens undersökning avslutas:

»Bryggeriindustrins höga räntabilitet torde väsentligen bero därpå, att dess företag arbeta för en lokal marknad och i mycket stor utsträckning

organiserat sin ställning på ett sådant sätt, att varje dylik marknad behärskas av ett enda eller ett fåtal samarbetande företag. De skattepliktiga bryggerierna representera en näring, utövad av i regel ekonomiskt starkt konsoliderade företag, med gynnsam finansiering, utmärkt likviditet och mycket god avkastning.»

Till följd av den gestaltning, som den skattepliktiga bryggerinäringen sålunda erhållit under hägnet av den genom koncessionsbestämmelsen tillskapade monopolställningen, samt den i samband härmed inträdda utjämningsen i fråga om bryggeriföretagens tekniska möjligheter att utnyttja det beskattade maltet, torde kunna starkt ifrågasättas, huruvida den degressiva skatteskalen till förmån för de mindre bryggerierna numera kan anses äga samma berättigande som tillföre. Att under sådana förhållanden inlåta sig på en utvidgning av skillnaden mellan skattesatser såsom med motionerna åsyftas bör enligt kontrollstyrelsens mening icke ifrågakomma. På sätt ovan framhållits, står en dylik höjning icke i överensstämmelse med det ursprungliga syftet med den degressiva skatteskalen eller eljest med de principer, som statsmakterna tidigare tillämpat beträffande anordningen av densamma. Med hänsyn till att bryggeriföretagen erbjuda så olikartade förutsättningar i fråga om avsättningsmöjligheter, drift, prisförhållanden och ekonomi m. m., är det enligt kontrollstyrelsens mening icke möjligt att med anlitan av maltskatteskalen skapa ett rättvist och effektivt system för anordnande av en »extrabeskattning» av de större bryggerierna, varom i motionen förmåles, därest överhuvudtaget statsmakterna skulle anse, att sådan beskattning skulle äga berättigande. Man bör göra klart för sig, att en höjning av den högsta skattesatsen i den i motionerna föreslagna omfattningen själfallet skulle medföra, att de stora bryggerierna, som väsentligen hava prisbildningen å maltdrycker i sin hand, sökte hålla sig skadeslösa för den betydande skattehöjning, som drabbade dem, genom en motsvarande prisförhöjning. Otvivelaktigt komme utvecklingen vidare att gå därhän, att även de mindre bryggerierna följde den inträdande högre prisnivån. Det torde icke ligga i statens intresse att på dylikt sätt medverka till att de mindre bryggeriernas redan nu i jämförelse med flertalet andra näringar goda ekonomiska läge skall ytterligare gynnas på allmänhetens bekostnad, särskilt som ett stort antal av dessa bryggerier äro mer eller mindre nära anslutna till de befintliga bryggerikoncernerna. Visserligen lära enstaka företag finnas även inom bryggeriindustrien, vilkas ekonomiska ställning kan vara mindre tillfredsställande, vare sig detta är beroende av liten omsättning å tillverkad vara eller av svårighet att förränta det investerade kapitalet i på senare tider förvärvat bryggeriföretag eller av andra orsaker, men härtill kan hänsyn givetvis ej tagas vid maltskatteskalans anordnande.

Det bör uppmärksammas, att bryggeriföretagen i de största städerna — vilka avsetts skola i främsta rummet drabbas av den väsentligt förhöjda högsta skattesatsen — varit de, som gått i spetsen för prissänkningarna å maltdrycker i landet och som visat den största återhållsamheten vid prissättningen, under det att bryggerierna eljest i landsorten kunnat uttaga betydligt högre priser (3 å 6 öre högre). Då landsortsbryggerierna härigenom redan berett sig en kompensation för sina i förekommande fall högre produktions- och avsättningskostnader, är detta en omständighet att taga hänsyn till, då det gäller att bedöma rättmätigheten av kraven på ökad skattelindring för de mindre bryggerierna.

Vad angår anordningen av maltdrycksbeskattningen i utlandet må näm-

nas, att, så vitt av tillgängliga uppgifter framgår, skatten i flertalet kulturländer utgår med samma skattesats för större och för mindre bryggerier. Utom i Sverige torde det allenast vara i Danmark, Polen och Tyskland, som en graderad skatteskala kommer till användning. I våra grannländer Norge och Finland tillämpas sålunda enhetliga skattesatser för de förekommande maldrycksklasserna med anlitande av produktionsbeskattningssystemet. Beträffande Danmark kunna speciella omständigheter anföras, vilka särskilt ansetts motivera vissa skattelindringar för mindre bryggerier. Enligt vad allmänt är känt, dominera de stora Köpenhamnsbryggerierna i hög grad i fråga om tillgodoseende av landets konsumtionsbehov av maldrycker, och de konkurrera över hela landet genom sin utbredda avsättning, vilket landsortsbryggerierna utnyttjat som skäl för skattelindring. Det må emellertid anmärkas, att det belopp, som sammanlagt representerar skattelindringen i Danmark, allenast torde uppgå till något över 1 procent av den samlade inkomsten av maldrycksbeskattningen. I Sverige uppgår skattelindringsbeloppet till omkring 1,2 miljoner kronor på en nettoinkomst av maltskatten å omkring 17,5 miljoner kronor eller till omkring 7 procent av skatteinkomsten. Framhållas bör vidare, att de danska landsortsbryggerierna tillämpa ett maldryckspris, som med allenast 1 à 1 1/2 öre per flaska överstiger Köpenhamspriset, under det att de svenska landsortsbryggerierna äro i tillfälle att uttaga ett pris å pilsnerdricka, som är väsentligt högre (ända till 6 öre) än Stockholmsbryggeriernas pris.

Slutligen tillåter sig kontrollstyrelsen erinra, att chefen för kungl. finansdepartementet vid anmälan i statsrådet den 8 januari 1932 av frågan om höjning av maltskatten bland annat anför, att spörsmålet om såväl en förändrad anordning av degressionsskalan för maltskatten som en omläggning även av själva beskattningssystemet i syfte att övergå till en beskattning av den färdiga produkten borde göras till föremål för en särskild utredning. Ett bifall till de i motionerna gjorda yrkandena skulle alltså innebära ett föregripande av den sålunda i utsikt ställda utredningen.

Med återopande av det anförda får kontrollstyrelsen avstyrka bifall till den i motionerna gjorda hemställan.

I detta ärendes behandling hava, förutom undertecknad överdirektör, deltagit byråchefen Thulin och tillförordnade byråchefen Almgren, den sistnämnde föredragande.

Stockholm den 8 februari 1932.

C. E. SVENSSON.

Axel Ericson.